

Ακαδ. έτος 2018-2019

ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ-
ΔΕΚΑΕΤΙΑ '70

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ-ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ
(STEREOTYPES)

Αικ. Γκαρή
Τμήμα Ψυχολογίας
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Στη ΔΕΚΑΕΤΙΑ '70 (ΗΠΑ, Ευρώπη) η κρίση ξεσπάει από:

Kenneth Ring (προτείνει έρευνες πεδίου αντί των πειραματικών, καθώς και περισσότερες εφαρμογές της θεωρίας στην κοινωνική πρακτική και επίλυση κοινωνικών προβλημάτων)

H. Tajfel εισάγει τη θεωρία του για την κοινωνική ταυτότητα ατόμων & ομάδων και τη διομαδική σύγκρουση

S. Moscovici εκπονεί έρευνα στις κοινωνικές αναπαραστάσεις.

Θεωρήθηκε ότι η Κοινωνική Ψυχολογία ήταν εξαιρετικά:

■ Θετικιστική

Ασκήθηκε οξεία κριτική στο παραδοσιακό θετικιστικό μοντέλο ...στις πειραματικές έρευνες που πραγματοποιούνταν με βάση:

- το *υποθετικο-παραγωγικό μοντέλο σκέψης*
- *μία εξωτερική αντικειμενική πραγματικότητα που «μας περιμένει» να την εξερευνήσουμε.*

ΘΕΤΙΚΙΣΜΟΣ

Η αποδοχή της επιστημονικής μεθόδου
άκριτα και η θεώρησή της ως θρησκείας
(Auguste Comte-19^{ος} αιών)

Κριτική στο Θετικισμό

- Οι αιτιώδεις σχέσεις που εντοπίζουν οι κοινωνικοί ψυχολόγοι θεωρήθηκε ότι είναι ουσιαστικά **ψευδο-επιστημονικές**, γιατί μεροληπτούν, λόγω του υπερβολικού υποκειμενικού βαθμού προσέγγισης των δεδομένων.

Επομένως, απορρίπτεται η ιδέα των εσωτερικών αιτιωδών μηχανισμών που διερευνώνται από τον επιστήμονα-ερευνητή ως ψευδείς.

- Οι περισσότεροι κοινωνικοί ψυχολόγοι δεν «ανησυχούν» επαρκώς για το πρόβλημα του θετικισμού.

- Ασκήθηκε κριτική, στην κυρίαρχη μέχρι τότε θέση, ότι η μελέτη της ψυχικής ζωής βασίζεται στη μελέτη του ατομικού επιπέδου, στη λεγόμενη «ιδιωτικοποίηση του κοινωνικού» (privatization of the social), υποτιμώντας το ρόλο του κοινωνικού περιβάλλοντος
- Τονίστηκε, ότι η ψυχική ζωή του ατόμου δεν παύει να είναι ουσιαστικά «κοινωνική» και ότι θα πρέπει να διερευνάται ως τέτοια, στο κοινωνικό πλαίσιο με όρους κοινωνικούς και όχι ατομικούς.

Διαμορφώθηκαν νέες σχολές

- Εθογενής ή Ηθογονική Ψυχολογία [ethogenic psychology] Rom Harre
- Κοινωνικός Κονστραξιονισμός [social constructionsm] K. Gergen
- Κοινωνικός Κονστρουκτιβισμός [social constructivism] S. Moscovici

(J. Rijsman & W. Stroebe, 1989, European Journal of Social Psychology, 19, 339-344)

Αναγωγισμός (reductionism)

Το φαινόμενο της ερμηνείας ενός φαινομένου με χρήση του λόγου και εννοιών συγκεκριμένων, σε ένα περιορισμένο επίπεδο ανάλυσης, «κατώτερο» αυτού που απαιτείται για κάθε ερευνητικό πρόβλημα. Παραδείγματα:

- *το να δίνονται ερμηνείες της κοινωνικής συμπεριφοράς με όρους της ατομικής ψυχολογίας, εστιασμένες στο άτομο*
- *της κοινωνικής συμπεριφοράς με όρους των σχέσεων των ομάδων*
- *των διατομικών διαφορών με όρους ενδο-ατομικών διαφορών*
- *της νόησης με όρους της νευροψυχολογίας*
- *των νευροψυχολογικών διαδικασιών με όρους της βιολογίας.*

Το επίπεδο ερμηνείας δεν ταιριάζει με το ερώτημα και έτσι το ερώτημα παραμένει αναπάντητο.

Ο κοινωνικός ψυχολόγος μελετάει τον «εαυτό» του, ενώ ο χημικός τις χημικές ενώσεις και ο γεωλόγος τα πετρώματα

- Χρησιμοποιούν ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥΣ ΟΡΙΣΜΟΥΣ (τέτοιους που να επιτρέπουν τη μέτρηση εννοιών ή καταστάσεων π.χ. επιθετικότητα, αλτρουϊσμός, ηγεσία) παραμελώντας ωστόσο τον κίνδυνο της υποκειμενικότητας.

Αντιμετώπιση του αναγωγισμού, περιορίζοντάς ΤΟΝ

- Με το να αποδεχόμαστε 4 διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης και να διαρθρώνουμε έννοιες στα διαφορετικά αυτά επίπεδα

Π.χ. Θεωρία της Κοινωνικής Ταυτότητας (Tajfel & Turner, 1979) συνυπάρχουν έννοιες ατομικές-γνωστικές και κοινωνικές διεργασίες σε ευρύ πλαίσιο.

Doise, 1986, 1990

ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ ΩΣ ΕΠΙΠΕΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

- **ΕΝΔΟ-ΑΤΟΜΙΚΟ** (πώς το άτομο αντιλαμβάνεται την εμπειρία του στο κοινωνικό πλαίσιο π.χ. έρευνα σχετικά με τη γνωστική ασυμφωνία)
- **ΔΙΑ-ΑΤΟΜΙΚΟ & ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ-ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ** (διαπροσωπική αλληλεπίδραση μέσα σε συγκεκριμένο πλαίσιο, π.χ. έρευνα σχετικά με τη δυναμική της ισορροπίας μιας δυαδικής σχέσης)

- **ΔΙΟΜΑΔΙΚΟ** (μελέτη της διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικές μεταβλητές όπως ρόλους, status, εργασιακό επίπεδο-εισόδημα)
- **ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ** (η σημασία γενικότερων πεποιθήσεων για τις σχέσεις μεταξύ ομάδων π.χ. οι αναπαραστάσεις που έχει μια κοινωνία για τη μειονοτική επιρροή)

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ (Σ.Α.)

Τοποθετήσεις του ατόμου (στάσεις) για πρόσωπα, ομάδες και καταστάσεις που υπεραπλουστεύουν και γενικεύουν τα αντιλαμβανόμενα χαρακτηριστικά ως αληθινά και αμετάβλητα.

Επομένως για τη διαμόρφωση Σ.Α. απαιτούνται :

- η γνωστική λειτουργία της κατηγοριοποίησης*
- Αυτή της γενίκευσης χαρακτηριστικών σα να μην υπάρχουν διαφορές στα υπό κατηγοριοποίηση άτομα (π.χ.τα μέλη μιας ομάδας)*
- Αυτή της υπεραπλούστευσης των χαρακτηριστικών σα να εκφράζουν την «αληθινή πραγματικότητα (ενώ μόνο μικρή σχέση ή καθόλου σχέση έχουν με αυτήν).*

«Μας ενδιαφέρει κατά πόσο κάθε ένα από τα επίθετα αυτά χαρακτηρίζουν τον Έλληνα και τον Ευρωπαίο»

- Ασχολείται με τα κοινά Έλληνας Ευρωπαίος
- Γενναίος
- Ενθουσιώδης
- Έξυπνος
- Εργατικός
- Ερωτικός
- Έχει έντονο ρυθμό
- Κυνηγάει το χρήμα
- Οργανωμένος
- Πατριώτης
- Πονηρός

«Σε ποιο βαθμό χαρακτηρίζουν την Ελλάδα, και β) χαρακτηρίζουν την Ευρώπη»

Ελλάδα □ Ευρώπη □

- Πατριωτισμός
- Υψηλό εθνικό φρόνημα
- Υψηλό πολιτιστικό επίπεδο
- Οικονομικά προβλήματα
- Πολιτική
- Ισχύς
- Πολιτικές διαμάχες
- Σεβασμός δικαιωμάτων ανθρώπου
- Ανεργία
- Κοινωνική δικαιοσύνη
- Υποτέλεια

Ερωτηματολόγιο στερεοτύπων σχετικά με τους μη νόμιμους μετανάστες

Οι μη νόμιμοι μετανάστες είναι...

ναι	αξιολύπητοι	όχι
ναι	επικίνδυνοι	όχι
ναι	βρώμικοι	όχι
ναι	απελπισμένοι	όχι
ναι	δυστυχισμένοι	όχι
ναι	ενοχλητικοί	όχι
ναι	αξιέπαινοι	όχι
ναι	απωθητικοί	όχι
ναι	εργατικοί	όχι
ναι	πονηροί	όχι
ναι	βίαιοι	όχι
ναι	τίμιοι	όχι

ΣΤΙΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ (stereotypes)

- Πολλά από αποδιδόμενα χαρακτηριστικά ανταποκρίνονται ελάχιστα ή καθόλου στην πραγματικότητα των χαρακτηριστικών ατόμων ή ομάδων
- Πρόκειται για υπεραπλουστευμένες γενικεύσεις που δεν αφορούν όλα, αλλά κάποια μέλη της ομάδας
- Σε καταστάσεις που νιώθουμε «εσωτερική ασυμφωνία» ως προς το περιεχόμενο ενός στερεοτύπου, αμφιβάλλουμε, «φροντίζουμε» να ισχυροποιούμε το στερεότυπο συλλέγοντας τις αντίστοιχες πληροφορίες και αγνοώντας τις διαφορετικές .

(Sherman, Machie, & Diskoll, 1994)

- Προσαρμόζουμε τη συμπεριφορά μας στο στερεότυπο που έχουμε υιοθετήσει
- Περιμένουμε να συμπεριφερθούν και οι άλλοι γύρω μας σύμφωνα προς το στερεότυπο που αποδεχόμαστε και συνήθως οι άλλοι εκπληρώνουν τις προσδοκίες μας
- Τα στερεότυπα για εξω-ομάδες μειονοτικού χαρακτήρα (οικονομικούς μετανάστες, πρόσφυγες) αποτελούνται κυρίως από αρνητικά χαρακτηριστικά (χωρίς να λείπουν παντελώς τα θετικά) και συνοδεύονται από αρνητικά συναισθήματα.
- Όσες στερεοτυπικές αντιλήψεις μας φορτίζονται σταθερά με αρνητικά συναισθήματα διαμορφώνουν :
ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ (prejudices)

- Όσες προκαταλήψεις μαθαίνονται σε πρώιμα χρόνια της ανάπτυξης έχουν διάρκεια
- Αλλάζουν ιδιαίτερα δύσκολα
- Όταν μεταξύ των ομάδων υπάρχουν εχθρότητες, τόσο επιτείνεται η αρνητική συναισθηματική φόρτιση που συνοδεύει τις μεταξύ τους αρνητικές αντιλήψεις και τόσο δυσκολότερα αλλάζουν οι μεταξύ τους προκαταλήψεις.

(Tajfel, H. & Turner, J., 1986)

Η αντίληψη της διάκρισης εις βάρος του ενδέχεται για το άτομο να σημαίνει:

- Συναισθηματικές δυσκολίες
- Μείωση της επιθυμίας για προσαρμογή και αύξηση του άγχους και των καταθλιπτικών συμπτωμάτων
- Περιορισμός των κοινωνικών δεξιοτήτων
- Δυσκολίες αξιολόγησης προβλημάτων
- Δυσκολίες επιλογής τακτικών αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων (coping strategies)
- Αύξηση της σύγκρουσης των κοινωνικών ταυτοτήτων
- Ψυχοσωματικές διαταραχές
- Ψυχοπαθολογικές διαταραχές

Έρευνα με μεταναστευτικές ομάδες στη Γαλλία έδειξε:

- 7/10 εφήβους «δεύτερης γενιάς» ένιωθαν να βιώνουν βαθιά διακρίσεις και προκαταλήψεις εις βάρος τους
- περισσότερο βίωναν διακρίσεις τα κορίτσια από τα αγόρια
- σημαντικές διαφορές μεταξύ ομάδων διαφορετικής εθνικής καταγωγής π.χ. περισσότερο ένιωθαν να υποτιμώνται οι Αραβικής προέλευσης, σε σύγκριση με τους Ισπανικής και Πορτογαλικής

(Ward, Bochner, & Furnham, 2001)

Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις
στις σχέσεις μεταξύ ομάδων αποτελούν
οικουμενικό φαινόμενο:

Κάθε ομάδα περιγράφει με τα ίδια θετικά
χαρακτηριστικά τον εαυτό της και την εσω-ομάδα*
και τα ίδια αρνητικά χαρακτηριστικά την
εξω-ομάδα («Φαινόμενο του Ειδώλου στον
Καθρέφτη»)

(Bronfenbrenner, 1961)

- **Εσω-ομάδα: οι άνθρωποι που θεωρώ δικούς μου, που με στηρίζουν σε δύσκολες ώρες και καταστάσεις*
- *Εξω-ομάδα: όσοι είναι ξένοι, αδιάφοροι στη ζωή μου ή εχθρικοί.*

Προκατάληψη

- Δυσμενής τοποθέτηση (στάση) απέναντι σε μια κοινωνική ομάδα και στα μέλη της που συνοδεύεται από αρνητικά συναισθήματα.
- Πρόκειται για αρνητική στερεοτυπική αντίληψη που σταθερά συνοδεύεται από αρνητικά συναισθήματα
- Αλλάζει δύσκολα όσο και όλες οι στερεοτυπικές αντιλήψεις
- **Απανθρωποποίηση** της εξω-ομάδας: μία από τις χειρότερες όψεις της προκατάληψης, που στην αντιληπτική διαδικασία κατανόησης της εξω-ομάδας απουσιάζει κάθε ανθρωπιστική αντιμετώπιση του Άλλου, κάθε αίσθηση αξιοπρέπειας και σεβασμού.
- **Γενοκτονία**: η ακραία έκφραση της προκατάληψης που μπορεί να οδηγήσει στην εξολόθρευση μιας ολόκληρης κοινωνικής ομάδας.

Δομή τριών διαστάσεων των προκαταλήψεων

- **Γνωστικό τμήμα:** πεποιθήσεις ως προς το αντικείμενο της προκατάληψης
- **Συναισθηματικό τμήμα:** ισχυρά και σταθερά αρνητικά συναισθήματα προς το αντικείμενο της προκατάληψης και τις ιδιότητές του
- **Συμπεριφορικό τμήμα:** προθέσεις για δράση και συμπεριφορές αρνητικού χαρακτήρα

Π.χ. σε μελέτη του Forgas (1983), οι φοιτητές μηχανολογίας διατηρούσαν για ομάδες άλλων φοιτητών διαφορετικές πεποιθήσεις απ' ό,τι για τη δική τους ομάδα (π.χ. Για την ομάδα ηλεκτρολόγων ότι καταναλώνει πολύ αλκοόλ, ότι μόνο ο αθλητισμός τους ενδιαφέρει και ντύνονται συντηρητικά).

Κάθε προκατάληψη δημιουργεί σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα όταν συνοδεύεται σταθερά από πολύ αρνητικά και μόνο συναισθήματα (μίσος, περιφρόνηση).

- Σε πείραμα των Gaertner & Dovidio (1977) με λευκές προπτυχιακές φοιτήτριες, σε ατύχημα του διπλανού δωματίου, με θύμα λευκό ή μαύρο άτομο (δύο συνθήκες):

όταν ήταν παρόντα άλλα 2 άτομα που θα μπορούσαν να προσφέρουν βοήθεια, φάνηκε ότι προέβησαν σε διακρίσεις υπέρ του λευκού θύματος, αλλά όχι υπέρ του μαύρου θύματος («φαινόμενο αμέτοχου παρατηρητή»).

Αντίθετα όταν τα 2 προς βοήθεια άτομα ήταν απόντα, έδειξαν μεγαλύτερη διάθεση να προσφέρουν βοήθεια στο μαύρο άτομο (λανθάνουσα παρουσία μη - προκατάληψης)

ΔΙΟΜΑΔΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

- **Διομαδική συμπεριφορά:** συμπεριφορά μεταξύ ατόμων που ρυθμίζεται από την αντίληψη των ατόμων αυτών για τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες όπου ανήκουν και την ταύτιση με αυτές

ή

Η αντίληψη, νόηση ή και η συμπεριφορά που επηρεάζεται από την επίγνωση ότι εμείς οι ίδιοι και οι άλλοι είμαστε μέλη διακριτών ομάδων, στοιχείο που έχει επιδράσεις στη συμπεριφορά όλων των ομάδων αυτών και των μελών τους.

Επιρροή της ομάδας στα μέλη της Tajfel & Turner, 1979

- Η αυτοεκτίμηση του ατόμου συνδέεται με τη «μοίρα» της ομάδας, δηλαδή, για να αξιολογήσουν τα μέλη θετικά τον εαυτό τους θα πρέπει να μπορούν να αξιολογήσουν θετικά και την ομάδα, και αντίστροφα, αξιολογώντας αρνητικά την ομάδα (ενδο-ομάδα/εσω-ομάδα) αξιολογούν αρνητικά και τον εαυτό τους.
- Το άτομο συμμορφώνεται στην ομάδα γιατί έχει ανάγκη να γίνει αποδεκτό/να μην απορριφθεί (Κανονιστική επιρροή της ομάδας).

- Το άτομο-μέλος της ομάδας δίνει ιδιαίτερη αξία στην ομάδα επειδή αντλεί τις αναγκαίες γι' αυτό πληροφορίες για τον κόσμο (Πληροφοριακή επιρροή)
- Τα μέλη της ομάδας κάνουν «δικά τους» τα χαρακτηριστικά της ομάδας/των ομάδων, δηλαδή προσαρμόζουν σκέψεις & συναισθήματα σε αυτά των ομάδων (Αναφορική επιρροή).

Θεωρία Κοινωνικής Ταυτότητας

Tajfel & Turner, 1978, 1979

Κοινωνική ταυτότητα (Social Identity)

Η γνώση ότι ανήκουμε ταυτόχρονα σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες και ότι ο εαυτός μας αποκομίζει από το γεγονός του «ανήκειν» συναισθηματική και αξιολογική σημασία

(Tajfel, 1972, 1981)

Η κοινωνική ταυτότητα περιέχει:

- Γνώση για τα χαρακτηριστικά που έχει κανείς ως μέλος ομάδων και για τα χαρακτηριστικά των ομάδων αυτών, σε σύγκριση με άλλες ομάδες.
- Συναισθηματική ταύτιση με τις ομάδες αυτές («μου αρέσει», «μου ταιριάζει», «μοιάζουμε πολύ») και «Διαδικασίες ομαδικής υπαγωγής», δηλ. το άτομο θεωρείται ότι διαθέτει τα χαρακτηριστικά των μελών της ομάδας και ότι ισχύουν για κάθε μέλος ομάδας
Οι διαδικασίες αυτές υπαγωγής ισχύουν τόσο για μεγάλες ομάδες, όσο και για μικρές, ακόμα και για τεχνητές ομάδες στο εργαστήριο

π.χ. είμαι φοιτητής του Ανοικτού Πανεπιστημίου, είμαι καθολικός χριστιανός ή είμαι Βουδιστής, είμαι φοιτητής του δ' εξαμήνου».

Σε συνθήκες που κυριαρχούν στερεοτυπικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις εις βάρος μειονοτικών ομάδων μεταναστών

Πραγματική κοινωνική ταυτότητα (real/actual social identity): η κοινωνική ταυτότητα που το άτομο βιώνει στην αναπτυξιακή πορεία του στοκοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο που γεννήθηκε και μεγάλωσε

Ενδεχόμενη-τεχνητή-δοτή κοινωνική ταυτότητα (virtual social identity): πρόκειται για την ταυτότητα που οι άλλοι έχουν καθορίσει και/ή επιβάλλει για το άτομο, με στερεοτυπικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις που το αφορούν.

Όσο περισσότερο διαφέρουν οι δύο αυτές ταυτότητες, τόσο περισσότερο το άτομο νιώθει να πιέζεται

Ατομική ταυτότητα

Είναι προέκταση της έννοιας του εαυτού, που διαμορφώνεται κατά τη διεργασία της ψυχολογικής ταύτισης με σημαντικά πρόσωπα και με στοιχεία του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος, οδηγεί σε διαφορετικές πλευρές του εαυτού

(Weinreich & Saunderson, 2003)

Ατομική ταυτότητα

Ενδέχεται να προκύπτει από ταυτίσεις με:

- τον πατέρα, τη μητέρα και την ευρύτερη οικογένεια
- το σχολείο, τους δασκάλους & τους φίλους
- μια αθλητική ομάδα
- κάποιο πολιτικό κόμμα
- τη θρησκεία και τους θεσμούς της
- κάποιο επάγγελμα
- τη γειτονιά, το χωριό
- τη χώρα
- τις πολιτισμικές αξίες της εθνότητας, κ.ά.

Διαμόρφωση της ατομικής ταυτότητας Marcia (1994)

Κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης ταυτότητας εντοπίζονται 4 καταστάσεις ταυτότητας:

- **Επίτευξη ταυτότητας (identity achievement):** αυτόνομη σκέψη και επίτευξη οικειότητας στις σχέσεις
- **Αναστολή ταυτότητας (identity moratorium):** αναζήτηση του ποιος είμαι και τι κάνω, δυσκολίες στη δέσμευση

- **Κατάσχεση ταυτότητας (identity foreclosure):** δέσμευση σε μια ταυτότητα χωρίς προηγούμενη διερεύνηση, δυσκαμψία, υψηλή συμμόρφωση, ευαλωτότητα ως προς την αυτοεκτίμηση
- **Διάχυση ταυτότητας (identity diffusion):** στέρξη ταυτότητας, αποδιοργάνωση σκέψης και ευαλωτότητα στην αυτοεκτίμηση.

Στις σύγχρονες πλουραλιστικές κοινωνίες

Δεχόμαστε επιρροές μέσω της διαρκούς, σταθερής επαφής και αλληλεπίδρασης με άτομα που χαρακτηρίζονται από διαφορετικό

- εθνικό, γλωσσικό & πολιτιστικό υπόβαθρο
- εθνικότητα
- εθνική ταυτότητα

(Ward, Bochner, & Furnham, 2001)

Εθνικές ομάδες

Νιώθουν ότι μοιράζονται κοινούς προγόνους, κοινές συνήθειες στο χώρο-χρόνο, κοινή γλώσσα, θρησκεία, κοινά ήθη και έθιμα που αναγνωρίζουν ως «αυθεντικά δικά τους»

ΕΘΝΟΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ (Ethnic Identity)

Πρόκειται για μέρος της αυτοαντίληψης του ατόμου που πηγάζει από την αίσθηση του ανήκειν και ταυτίζεσθαι με μία εθνική (ethnic) ή / και εθνο-πολιτισμική ομάδα (ethnocultural group)

(Tajfel, 1978)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

(National Identity)

«Περιέχει διαστάσεις που εκφράζουν τη συνέχεια ανάμεσα στην καταγωγή του ατόμου (παρελθόν) και στις φιλοδοξίες του για το μέλλον, στα πλαίσια τη εθνοπολιτισμικής ομάδας όπου ζει» *(Weinreich, 1988)*

Η εθνική ατομική ταυτότητα περιέχει τη γνώση ότι έχω κάποια χαρακτηριστικά που αποδίδονται στα μέλη μιας εθνικής ομάδας *(Aboud, 1981)*

Ρατσισμός

Διαδικασία περιθωριοποίησης, αποκλεισμού και διακρίσεων εις βάρος ανθρώπων που ορίζονται ως διαφορετικοί βάσει του χρώματος του δέρματος ή της εθνότητάς τους ή άλλων διαφορών.

Σε ακραίες περιπτώσεις εκδηλώνεται με βίαιες σωματικές επιθέσεις ή κακοποίηση.

ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Τα μέλη «μειονοτικών» ομάδων βιώνουν:

- σύγχυση της ταυτότητάς τους
- υποτίμηση της αξίας τους
- διακρίσεις εις βάρος τους
- απειλή της σωματικής και/ή ψυχικής του ακεραιότητας
- αμφισβήτηση της ευημερίας τους

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

- Leary M. R. & J. P. Tangney (2003). *Handbook of self and identity*. New York: The Guilford Press.
- Tajfel, H. (1978). Intergroup behaviour II: Group perspectives. In: H. Tajfel, & C. Fraser (Eds.), *Introducing Social Psychology*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex.
- Tajfel, H. (1978). *Differentiation Between Social Groups: Studies in the Social Psychology of Intergroup Relations*. London, Academic Press.
- Tajfel, H., & Turner, J. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. Στο W.G. Austin & S. Worchel (Eds.) *The Social Psychology of intergroup*
- Weinreich, P. & W. Saunderson (2003). *Analysing Identity. Cross-cultural, societal and clinical contexts*. London: Routledge, Taylor and Francis Group.